

call for papers
mezinárodní konference

Jak si přáli bydlet naši pracující?

Sociologická expertíza a bytová výstavba 1945–1989

Pořadatelé	Ústav soudobých dějin, AV ČR Fakulta architektury ČVUT v Praze
Místo konání	Praha
Datum	9. října 2020
Termín zaslání abstraktů	31. července 2020
Délka konferenčního příspěvku	20 minut
Jednací jazyk	čeština a angličtina
Kontakt	Hubert Guzik, hubert.guzik@fa.cvut.cz

Využití sociologických poznatků při plánování bytové výstavby v poválečné Evropě bývá čím dál častěji vnímáno jako specifický projev expertokracie či sociálního inženýrství. Historikové, sociologové a historikové architektury formulovali v této souvislosti řadu výzkumných podtémat. Mapovali mezinárodní přenos sociologicko-architektonického diskurzu. Ptali se po dopadech sociologické expertízy na praxi bytových politik v *welfare states* či – použijeme-li obrat od Jánose Kornaie – ve východoevropských *premature welfare states*. Rozebírali, nakolik nové podoby mezioborové spolupráce podněcovaly procesy architektonické participace a jak přispívaly k redefinování samotné profese architekta. Fundamentální politicko-ideologické rozdíly mezi lidovými a západními demokraciemi, a také odlišné trajektorie vytváření „společnosti vědění“ na obou stranách železné opony, se zdá ustupují v těchto pohledech do pozadí. Přesto stranou badatelského zájmu nezůstaly ani otázky (ne)existence veřejného mínění v zemích státního socialismu a potažmo relevance státem podporované sociologicko-architektonické expertízy.

Spolu s tím, jak se v počátcích 20. století instrumentarium oboru obohatilo o poznatky převzaté z demografie a hygieny, architekta-tvůrce začal postupně nahrazovat architekt-expert. Po roce 1945 pozorujeme nástup sociologicko-architektonických týmů, které si předsevzaly, že vypracují empiricky podložená kritéria bytové výstavby lidského měřítko. Tyto týmy vycházely hlavně ze statisticky zjištěných antropologických konstant a za cíl si vytkly vznik prosperujících sousedských či městských komunit. Jejich expertíza nezářila poskytovala legitimitu rozhodnutím politické moci a přinášela příslib výkonnosti bytové politiky a systému obytné výstavby. Založení architektonického navrhování na znalostech sociálních věd zůstávalo nicméně často jen mocenskou strategií, a zejména ve východní Evropě se jen příležitostně otisklo do podoby postaveného prostředí.

Konference chce propojit badatele zabývající se dějinami sociologických výzkumů v architektuře doby státního socialismu a konfrontovat jejich poznatky s výsledky výzkumů západních kolegů. Cílem je nastinit aktuální metodologické přístupy a formulovat směry budoucího bádání. Uvítáme příspěvky reflektující ukončené, probíhající či plánované výzkumy, které se dotýkají mj. těchto otázek:

- Jak probíhaly a na co se zaměřovaly sociologické výzkumy v architektuře?
- Lze v tomto kontextu hovořit také o širší spolupráci s představiteli dalších oborů, např. sociální geografie, demografie, psychologie či zdravotních věd?
- Jaký dopad na národní sociologicko-architektonické debaty měl přenos myšlenek a konceptů přes železnou oponu?
- Existovaly polooficiální či alternativní pokusy o sociologické průzkumy bydlení či architektury v zemích státního socialismu?
- Nakolik veřejné mínění ovlivňovalo podobu obytné architektury, a nakolik samo bylo ovlivněno sociologicko-architektonickým diskurzem?
- Jaká byla povaha relací mezi sociology, architekty a státní mocí?
- Jaký byl dopad sociologicko-architektonických výzkumů na projekční praxi a reálné podoby bytové politiky?
- Existovalo vůbec „socialistické bydlení“?

Prosíme o zaslání abstraktů příspěvků (v délce do 350 slov) spolu s krátkým životopisem (do 150 slov) nejpozději do 31. července 2020 na adresu hubert.guzik@fa.cvut.cz.

Aktivní účastníci, kteří si nebudou moci zajistit prostředky na cestu a ubytování, mohou požádat o finanční podporu.

Vědecký výbor konference:
Slavomíra Ferencuhová
(Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.)
Hubert Guzik
(Fakulta architektury ČVUT v Praze)
Petr Roubal
(Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i.)
Rostislav Švácha
(Ústav dějin umění AV ČR, v.v.i.)